

Muhulane

Nr 1 (314)

Jaanuar 2016 (näärikuu)

Muhu leht

Head muhulased!

Muhu Vallavalitsus ja Muhu Vallavolikogu ootavad **1. veebruariks 2016** ettepanekuid Muhu valla 2015. a haridus-, kultuuri- ja spordipreemia ning „Aasta Tegu 2015“ väljakuulutamiseks. Ettepanekuid saab esitada vallakantselei posti- ja meiliaadressile (vald@muhu.ee) või isiklikult kohale tuues. Kandidaate saab esitada üle Eesti. Mõtle kaasa ja esita oma kandidaat!

Laup., 9. jaanuaril kl 19
toimub **Koguva Vanatoal**
Külasema külaseltsi
uusaastapidu.

Pakume teile etteasteid, loteriid (pilet 2 eurot) ja tantsumuusikat Marek Kuke esituses. Avatud on baar. Sissepääs 3 eurot.

Kõik on oodatud!

Mõnusat mereaastat!

Merekultuuriaasta 2016 peavastutaja Eesti Meremuuseum on jaganud saabunud aasta n.ö nelja lainesse:

I laine – mineviku perspektiiv
– „Meri on meie pärand ja ajalugu”

II laine – oleviku perspektiiv
– „Mereharidus ja turvalisus”

III laine – oleviku perspektiiv
– „Tule mere äärde”

IV laine – tuleviku perspektiiv
– „Mererahvas või mere äärel rahvas”.

Uusaastatervitus Muhu Muuseumilt

Soovin muhulastele rõõmsat ja edukat uut aastat ning ootan teid külla muuseumisse! Alanud aastal avatakse mitmed uued näitused ning toimuvad kultuurisündmused. Loodan, et muhulasi meelitavad muuseumisse Muhu leiutajate näitus, Muuseumi kunstikogu näitus Kunstitalis, Rudolf Tedrekulli 100. sünniaastapäevale pühendatud näitus, rändnäitus „Läänemere lained” ja teised.

Kultuurisündmuste aastaplaan on mahukas. Toimuvad kõladega kudumise õpituba, Juhan Smuuli sünnipäev, teatrietendused, muuseumiöö „Öös on laineid”, laat „Meite Muhu mant”, karmoskakoolitus, kontserdid ja muud sündmused. Tulge muuseumisse ka ajaloolist infot hankima ning oma teadmisi muuseumile jagama.

Lugupidamisega Meelis Mereäär, juhataja

Haldjapaigad ja muhulased

Muhulased tegid hingekuu 14. päeval hobumatka Lehtmetsa hiieaugu moaljaki (ehk maahaldja kivi) ja Lalli liukivi juurde. Haldjad on hoidnud meie esivanemaid sadu põlvkondi. Haldjad on alati kodus, alati valmis meid toetama. Haldjad teavad, et meil on elus palju vastuolusid – need on meile vajalikud, sest vastuoludest me õpime, vastuoludest läbitulemine on meie areng ja haldjad toetavad selles meid. Nad ei õpeta meid vastuolusid vältima,

sest inimese hing on tulnud maa peale arenema.

Lehtmetsa moaljaki juures oli muhulastel haldjatele kaasa võetud ande. Andi tuues seob inimene oma mõtte ja meele haldjapaigaga ja selle sideme läbi tunneb ta, et on ühendatud looduse jumaliku väga. See vägi on tasakaalustav ja toetav, selgustloov ja jõuduandev.

Muhulased töid haldjatele anniks viljateri (igas viljateras on idanev vägi) ja tegid inimese märgi. Hea

tahte ja edendamise puhul tehakse see märk möödapäeva. Kui riitus sooritatakse millegi vastu (näiteks haiguse võitmiseks), siis tehakse sama märk vastupäeva.

Lehtmetsa moaljaki juurde võib inimene tulla, et leida selgust oma hinges, et mõista oma seoseid teiste inimestega, et mõista vastuolusid naabritega, naaberküla inimestega või vallavalitsusega. Haldjad aitavad leida selgust.

Järg lk 4.

Foto pärineb näoraamatu Tihuse kodulehelt.

ISSN 1736-289X

9771736289007

30. novembril sündis Maigi Ruttu ja Kaupo Tüüri perre tütar **Mona** Tüüri.

8. detsembril sündis Kristiina Kudritskaja ja Andres Vahteri perre poeg **Aleksander** Vahter.

Volikogu 16. detsembri istungi päevakorrast:

- Informatsioonid
- Muhu valla 2015. aasta 3. lisaearlarve
- Muhu valla 2016. aasta eelarve 1. lugemine
- Muhu Lasteaia arengukava muutmine
- Vallavara omandamine (nõustati valla omandisse tasuta vastu võtma Hellamaa Kirikutee mü).
- Vallavanemale preemia maksmine.

Vald otsib kompromisse

Sõnajalad kaebasid valla kohtusse, kirjutas 26. novembri Meie Maa, kuna Muhu valla volikogu jättis augusti lõpus kehtestamata Võiküla Metsa mü detailplaneeringu (DP), mille olid esitanud vennad Andres ja Oleg Sõnajalg, kes soovisid püstitada sellele alale ühe elektrituuliku.

Metsa mü DP menetlemine on väldanud juba enam kui kümme aastat. Muhu vallavanema sõnul ei nõustu Muhu vald kindlasti väidetega, et vald on teadlikult arendajat eksitanud, pahauskelt läbirääkimisi pidanud ja viivitanud. Vald on püüdnud leida kompromisse, kuid seda pole saavutatud, üheks põhjuseks on mh see, et arendajad nõuavad kompromissina ainult ja ainult elektrituuliku rajamist miljööväärtuslikule alale Võiküla alajaama lähistel.

„See, et protsess on olnud pikk, näitabki selle keerukust. Protsessi käigus on saanud inimesed teadlikumaks, oma seisu kohta on muutnud ka erinevad ametkonnad ja organisatsioonid,“ ütles Raido Liitmäe.

Vallavalitsuse istungitelt

2. detsember

Otsustati toetada lapse osalemist eelkooliealiste rütmika- ja pilliringis.

Anti nõusolek jätta riigi omandisse Simisti k Rannametsa, Hellamaa k Lõokalda ja Igaküla Tarna maaüksused (mü).

Muudeti mü-te nimesid: kehtetuks tunnistati liikluspinna kohanimi Aspli tee, nimetati Raugi küla katastriüksuste (kü) nimesid ja lähiaadressid: Kivivälja, Linnukivi, Kröödakivi, Kasekivi, Männikvälja.

Kinnitati hanke „Maasi jäätmejaamas elanikkonnalt kogutud ohtlike jäätmete äravedu ja käitlemine 2016“ edukas pakumuse: AS Epler & Lorenz (kolme pakkuja hulgas).

9. detsember

Otsustati jagada Rannaküla Välja kolmeks: Kadakaääre (maatulundusmaa - mtm), Vahtramäe (mtm) ja Välja (elamumaa).

Lõetsa k Peedu kü uueks nimeks ja lähiaadressiks määrati Tõnise.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Laheküla Kaigu mü-l.

Väljastati projekteerimistingimused Levalõpme k Uuetoa mü elamu ehitamiseks.

Väljastati ehitusluba:

- Rootsivere k Raja mü puur-

kaevu rajamiseks;

- Nõmmküla Kreisi mü mõrrakuuri ehitamiseks.

Kinnitati Hellamaa k Metsaserva kinnistu võõrandamiseks korraldatud kirjaliku enampakkumise tulemused.

Raieõiguse võõrandamiseks korraldatud avalik kirjalik enampakkumine Muhu vallale kuuluvat kolmel mü-l tunnistati nurjunuks.

Kinnitati hanke „Puiduhakkuri soetamine Muhu Valla Kommunaalmetile“ tulemused: tähtaegselt laekus ja hankedokumentidele vastas firmalt Melit AP OÜ laekunud pakumuse.

Eraldati vahendeid reservfondist (noortekeskuse ja lasteaia piirdeaia restaureerimistööde katteks, videoprojektori soetamiseks, sotsiaalteenusteks, muusikakooli kohamaksude ja huvihariduse toetamiseks, juubelikulude ja Muhu raamatu trükikulude katteks).

Otsustati katkestada peremehe-tuse tuvastamine Hellamaa k 8 korteriga maja korter 2 suhtes kuni asjaolude täpsustumiseni.

16. detsember

Väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks:

- Laheküla Kalda mü,
- Hellamaa k Haava mü,

- Kallaste k Võsa mü,

- Rootsivere k Salu-Andruse mü,
- Lepiku k Mäe mü.

Otsustati korraldada avalik kirjalik enampakkumine raieõiguse võõrandamiseks vallale kuuluvale Levalõpme k Mihkli kü-l.

23. detsember

Otsustati muuta Oina k Kästiki mü sihtotstarve elamumaa Kesk-konnaameti antud tingimustel (kui soodne kasvukoht kaunile kuldkingale).

Väljastati projekteerimistingimused Simisti k Lõunaranna sadama päikeseenergia 20 kW elektrijaama ehitamiseks, arvestades kaalutlusotsuses esitatud tingimustega.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Lehtmetša k Lepiku mü kaalutlusotsuses toodud tingimustel.

Väljastati ehitusluba:

- Liiva k Muhu Ambulatooriumi mü juurdepääsuvilla ehitamiseks,
- Hellamaa k Tamme mü puurkaevu rajamiseks.

Otsustati võõrandada kirjaliku eelläbirääkimistega enampakkumise korras Muhu vallale kuuluv puiduhakkur Farmi CH/SH 250.

Kinnitati sotsiaalkomisjoni ettepanekud.

Tsitaat

Kompetents on olemas vaid kohapeal. Liigse tsentraliseeritusega tekitatud hädasid ei saa lahendada veel suurema tsentraliseerimisega. Kordan, vaid kohaliku identiteedi alusel kujunevad kogukonnad suudaks täita meie põhiseaduse preambulis riigile pandud ülesande – kaitsa eesti rahvast, keelt ja kultuuri. - Kaupo Vipp, Maaleht 3. juuli 2014.

Kaupo Vipp on avaldanud ka raamatu „Globaalpohmelus: naftatipuvaade tööstusühiskonnale. Mahavaikitud seostest meie maailmapildi, globaalmajanduse tänaste murede ja homse kollapsi vahel“, 2012.

Teade puiduhakkuri enampakkumise kohta

Muhu Vallavalitsus müüb kirjaliku eelläbirääkimistega enampakkumise korras Muhu vallale kuuluva puiduhakkuri FARMi CH/SH 250 (valmimisaasta 1995).

Enampakkumise alghind: 500 eurot

Pakkumise esitamise tähtaeg: **11. jaanuar 2016 kell 10.00.**

Pakkumise lisatingimuseks seatakse võõrandatava puiduhakkuri jäämine Muhu valda ja ostja poolt Muhu valla heakorrale kaasa aitamine.

Pakkumine esitada Muhu Vallavalitsusele kinnises ümbrikus märksõnaga „Hakkur“. Pakkumine peab sisaldama pakkuja nime ja elukoha andmeid, sõnadega väljakirjutatud pakutavat summat, kinnitust ja nõusolekut enampakkumises osalemiseks esitatud tingimustel, pakkumise esitaja allkirja.

Eelläbirääkimistele kutsutakse nõuetele vastava pakkumise teinud isikud. Isikuid, kes on teinud nõuetele mittevastava pakkumise, läbirääkimistele ei lubata. Pärast eelläbirääkimiste lõppu vormistab iga pakkuja ettenähtud tähtaja jooksul kirjalikult oma lõpliku pakkumise või teatab pakkumisest loobumisest.

Lisainfo telefonil 453 0675, 508 6226 (Arvo Vaga, kommunaalameti juhataja).

Head metsaomanikud!

Kas teate, et Eesti riik toetab erametsaomanike nõustamist? Kõigil metsaomanikel on võimalus saada atesteeritud metsakonsulendilt kuni 15 tundi nõustamist aastas riigi kulul. Küsi lisainfot ja nõustamist MTÜ Saaremaa Metsaühingust! Tel. 5045 798 (üld) või 5305 9455; 5341 2480 (juhatuse liikmed)

Olulised numbrid

Hädaabi saamiseks tuleb helistada hädaabinumbril **112**. Elektrikatkestustest saab teatada Elektrilevi rikketelefonil **1343**. Infot teolude kohta saab maanteeinfo numbril **1510**.

Ametikooli jõululaadaga toetati Muhu tüdrukut

Kuressaare Ametikooli ärikorralduse eriala teise kursuse õpilased korraldasid 18. detsembril Auriga keskuses heategevusliku jõululaada, mille eesmärgiks oli raha kogumine raske füüsilise puudega Muhu tüdrukule Mathildale juhtmevaba silmaliigutussüsteemiga arvuti ostuks.

Laada tulu tuli põhiliselt heategevuslikust õnneloosist ja müügilaadade kohatasust. Kuna Kuressaare Ametikooli laadalt jäi õnneloose üle, siis sai neid osta ka järgmisel päeval toimunud Muhu jõululaadalt.

Õnneks saadi vajaminev summa kokku ja rohkemgi veel.

Jõululaupäeval käis jõuluvana koos päkapikkudega Mathildal külas (vt pilti) ja andis üle 3542.58 eurot, mis koguti jõululaadal ja lisaks veel annetustena.

Kuressaare Ametikooli ärikorralduse eriala õpilased tänavad südamest kõiki lahkeid annetajaid, toetajaid, sponsoreid, müüjaid, ostjaid ja abilisi, tänu kellele sai meie heategevuslik jõululaat edukalt toimuda.

Eraldi tänusõnad kuuluvad Muhu nannedele tantsurühmast „Ätses“, kes korraldasid Muhu

jõululaadal samuti Mathilda toetamiseks heategevusliku õnneloosi.

Aitäh kõigile headele inimestele, kes aitasid kaasa Mathildale nii

vajaliku arvutisüsteemi ostuks vajamineva raha kogumisel!

Kuressaare Ametikooli ärikorralduse eriala 2. kursuse nimel

Anu Kaljuste

HEAD uut!

Uuel aastal uued mõtted
Uued teod ja uued võtted
Kuidas oma elu seada
Mida teha, mida teada
Keda kallistada, kaitsta
Kellel vaja anda maitsta
Nende endi tehtud suppi
Et kõik halb see lendaks uppi
Mille pulsil hoida kätt ja
Kuhu minna, mida jätta
Vana aastaga koos maha
Olla hea ja mitte paha
Olla igatahes parem
Kui sai oldud aasta varem

Reelika Randmets

Neli ööpäeva vooluta

Piiri ja Linnuse küla 12 maja-pidamist pidid tormikahjustuste tõttu ligi neli ööpäeva ilma vooluta läbi ajama, sest elektrikud ei jõudnud suure töökoor-muse pärast varem väiksemate rikutega tegeleda, kirjutab 9. detsembri Meie Maa.

Muhu leiva "saba"

Leivapätsi saamiseks seisti Tallinnas Telliskivi loomelinnaku pagarikojas poeletunnistes järjekordades, kirjutab 22. detsembri Meie Maa. Jõulud olid mandril asuvate Muhu pagari-äride jaoks päris esimesed: Muhu Leib alustas Tallinnas tootmist veebruaris, Tartu pagarikoda vanas aparaaditehases Kastani tänaval avas ukseid novembris.

Noortekas koostas viguriga värviraamatu

Pisut enne kolmandat adventi, 11. detsembril esitles Arnek koos oma abilistega noortekas „Muhu noorteka värvimisraamatut“.

Arnek rääkis, et alguses hakkas ta koondama pilte ja tekste noorteka tegemistest, tähistamaks noorteka kümneaastast sünnipäeva. Korraga turgatas pähe, miks peaks just fotosid raamatuks tegema, kui võib nende põhjal pilte joonistada. Arnek: „10 aastat on pikk aeg ja tekste kogunes palju; samas oli planeeritud lehtede arv

raamatus piiratud - 10 lehekülge.

Noortekas on lisaks kõigele ka filmisuunaline ning filmimaailmas on olulisel kohal *storyboard* ehk maakeeli loojoonis. Värviraamat on veidi siis justkui noorteka kümne aasta loojoonis.”

Mõttega haakusid kunstnik-käega abilised: Annemari Laane Raplamaalt, Kertu Kupits ja Sander Tulk Kuressaarest ning Katariin Aer Muhust, kes kõik olid saanud tulla ka raamatu esitlusele.

Raamatus endas on pilte möödu-

nud aastatest, on muinasjutt, studio MSNi leheküljed, spungid, tagakaane siseküljel mõni sõna autoritest.

Aga raamatul on oma vigur, justustas Arnek: „Nimelt juhatab see raamat QR koodi abil värviraamatu blogisse aadressiga muhunoortekas.10.blogspot.com/ee/. Värviraamatu sisukord ja blogi sisukord on üks-ühele sama ning nüüd on võimalik lugeda nt 2009. a kohta, või lugeda muinasjuttu. Neid tekste saab noortekas vastavalt vajadusele täiendada.“ - Nii võib raamatust värvimiseks lehti ka paljundada, võib kodulehte uurida, kommentaare

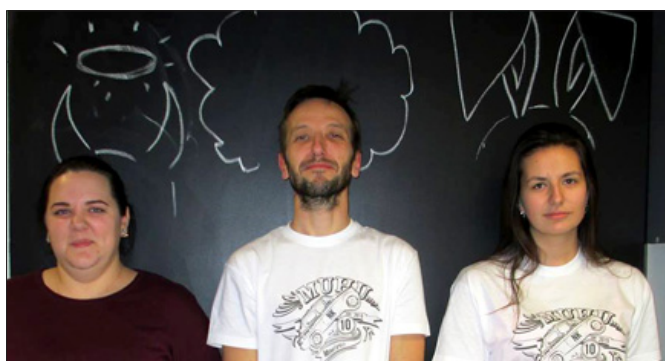
kirjutada, võib uusi jooni raamatupiltidele kanda ja siis värvida.

Raamat valmis tänu ANK maakondliku projektikonkursi ja Muhu valla toele, trükkis Saaremaa Trükkikoda. Noorteka värviraamatut saab osta Muhu noortekast.

Arnek lisas, et alguses oli tahtmine raamatut valmis saada ajaks, kui noorteka uued ruumid avati: „Me planeerime ja paneme elus erinevaid tähtaegu, need on olulised, kuid vahel teab ELU meist paremini, millal on õige aeg. Jõulu-aeg, valguse võit pimeduse üle, on parim aeg.

2009. aastal andis Eesti ANK välja noortekate värviraamatu „Värvise“. Pilte sinna joonistasid Muhu Noortekeskuse, Keila ANK, NÜ Juventuse, Võru Noortekeskuse, Laiuse ANK ja Haljala ANK noored. 24 selle raamatu pilti olid tehtud Muhu noortekas. Kokku oli pilte 31. Nii võib naljaga pooleks öelda, et see on meie teine värviraamat. Loodetavasti ei jää kaks kolmandata!”

Muhulane

Osa autoreid: Helen, Arnek ja Ammi e Annemari.

Hõbelusikapidu

Isadepäeva-eelne Hõbelusikapidu toimus 6. novembril. Sel korral oli suur rõõm peole kutsuda kaheksa perekonda, võimalus osaleda oli seitsmel perekonnal.

Lasteaia poolt tervitas lapsevanemaid juhataja Reet

Hobustkoppel. Koolipoolne tervitus tuli tütarlaste ansamblilt ja Leena Peegelilt. Vallapoolsed õnnitlused ja kingitused andis üle vallavanem Raido Liitmäe. Iga laps sai kingituseks nimelise hõbelusika, muhumustrilised sünnitunnistuse

kaaned, raamatu, emadele lilleõis ja isadele au süüdata lapse nimega küünel. Fotograaf Kalmer Saar tegi pere- ja ühispildid.

Päev jätkus ühises kohvilauas peotorti ja titeputru süües, mille söömine pidavat palju tervist

tooma nii lapsele kui emale ja miks ka mitte isale. Maitsva pudru eest tänud kooli kokkadele.

Palju õnne ja tervist lastele ja nende vanematele!

Anneli Tamm

Pildil vasakult istuvad oma emade ja isa süles: Mia-Mai Kaunissaar, Meribel Oks, Villu Salum, Aleksander Vilto, Artur Osa, Mia-Rosanna Merilo, Thomas Cameron Saar.

Kalmer Saar

Purjelaeva ehitus jõudis uude etappi

Väinamere uisu purjed rulliti lahti, kirjutas 13. novembri Saarte Hää. Purjelaeva Moonland ehitus jõudis sellega uude etappi.

Ühingu eestvedaja Mihkel Jürissoni sõnul jõudis saadetis kohale juba augustis, kuid nüüd otsustati purje täies hiilguses demonstree-rida. Muhulaste uisule õmbles erilise kujuga purje ahvenamaalane Jouni Lahdenperä, kes Jürissoni teada on viimane vana nõelumis-kunsti valdav meister. Üldjoonised koostas Enn Metsar. Purje pind on kokku 148 ruutmeetrit. Selle moodustavad grootpuri, topsel, kliiver ja foka.

Rahaliselt toetas ettevõtmist Kultuurne motobande, kes lastekaitsepäeval selleks Kuressaare heategevuskontserdi korraldas. Kokku annetas kuningas Arthuri fond purje jaoks 4500 eurot. Purjede valmistamist rahastasid lisaks neile veel Leader ja Väinamere Uisu ühingu liikmeskond.

Teavet ratastoolis liikumiseks sobivate matka- ja õpperadade, lõkkekohtade, puhkeplatside ja metsaõnnide kohta leiab RMK veebiaadressilt www.loodusegakoos.ee

Haldjapaigad ja muhulased

Algus lk 1.

Haiguse võitmiseks puudutatakse haiget kohta väekandjatega, milleks võivad olla süsi, sool, hobuserauanaelad või hobuselakajõhvid. Hobuse lakk ja kabjad on väga energjavägised – sinna on kontsentreerunud looduse vägi ja see tuleb kaasa hobuserauanaelte või lakajõhvidega. Riituse lõpus pestakse haiget kohta sümboliseelt märgade sõrmedega kivilt kogutud kasteveega – kui seda ei ole, siis vihmaveega või lumesulamisveega.

Kastevett ei tohi koguda moaljakkivilt, sest sellega võtaks tooja endaga kaasa kõik kivi juurde toodud haigused. Selsamal põhjusel ei saa kivi juurest korjata münte, linte, leivapalu või muid ande. Talvel võib riituspaiku väekandjatega väestamise asemel sooritada hilisema sümbolise pesemise kodus saunas ja valada pesuvee koos väekandjatega haldjakivi juurde.

Meie esivanemad panid tähele, et mõnes paigas on eriti mõnus viibida. Selliseid paiku kasutati riituspaikadena. Kui me seda tõe väljendame kristliku või hinduistliku tunnetusena, siis sellises paigas avaldub looduse jumalik vägi eriti kirkalt. Haldjakultuur ei ole vastuolus kristluse või mõne muu religiooniga. Killuke jumaliku on igas inimeses ja see püüdleb üldise vaimse tunnetuse omaksvõtmise saavutamist.

Palusime maahaldjatelt toetust Lehtmetša-Lalli metsatee remondiks. Teabeväli universumis on ühine, üks ja üldine ning ennäe, juba Arvo Vaga saatiski meile koorma killustikku. Kristlikus

kontekstis peaks ütlema, et Arvo Vaga on hea jumalasulane.

Seda metsateed mööda kulgeski muhulaste hobumatk Lalli liukivi Kivivana juurde. Tavariitustes me ei saa midagi paluda iseendale, sest kui laual on kauss šokolaadi ja mina palun, et see kuuluks minule, siis teised jäävad lihtsalt ilma. Tavariitustes saame aga soovida küllust oma kallitele inimestele ja kui nemad on õnnelikud, siis saame ka ise olla õnnelikud, sest üksinda metsas pole mingit õnne.

Kivivanalt saame aga paluda õnnistust kõigele sellele, mida ise teeme ja loome. Kui mees ihkab edu kevad-külvile või majaehitusele, saab kivivana teda toetada. Selleks, et Facebooki köitvat mõttemõlgutust kirjutada, tuleb Kivivanalt toetust paluda.

Laplastel on liukivi, kuhu tulevad lapseootel naised mitmekümne kilomeetri kauguselt, et kivilt alla liuguda ja selle läbi sünnitust kergendada. Kivilt liuglemine soodustab ka lapseootele jäämist.

Kivilt alla lastes jääb inimesest kivile bioenergeetiline jälj ja see on side inimese ja looduse vae vahel. Selle sideme kaudu saab Kivivana inimest tema püüdlustes toetada.

Kivivana on alati kodus, alati valmis meid abistama, ükskõik mis ajal me tema poole pöördume.

Muhumaal on 65 riituspaika. Muhulased on rikas rahvas – võime elada haldjate väes ja oma saatusega käsikäes. Millal tuled sina järgmisele hobumatkale haldjariiki?

Martin Kivisoo
4.1.2016

Muhu lapsed Orissaares sportimas

20. novembril toimus Orissaares juba 6. Saare- ja Muhumaa laste-aedade spordipäev. Sel aastal osales spordipäeval rekordarv lapsi – sadakond mudilast koos oma saatjate ja fännidega. Muhu Lasteaia võistkonda kuulusid Meribel Veskimeister, Krisete Keinast, Kärt Aaso, Anni Toomsalu, Roosi Rohhtlaan, Margaret Kaasik, Martin Õue, Kristofer Vallau, Kert Mattias Naaber, Anri Pere, Rasmus Saarkoppel ja Jürgen Saksakulm.

Kokku olid tulnud lapsed 8-st lasteaiast. Muhulased on osalenud kõikidel kordadel ja seekord saavutasime aegade kõige parema tulemuse – 27,5 punktiga II koht. Tänu rühmaõpetajatele Ritale ja Ulvile ja õpetaja abi Eleenale tubli ettevalmistustöö eest.

Kokku võisteldi 5 alal:

Vormel – jooks üle tõkete, pugemine ja jooks takistuste vahel, combineeritud teatevõistlus: tähtedest sõna kokkupanek, tüdrukute teatevõistlus rõngaste, pingi ja palliga, poiste kõievedu ja võistkondlik paigalt kaugushüpe. Meie lapsed olid tublid enamikul aladel, kuid harjutamist vajab veel kõievedu.

Kogu võistluspäeva lõbustas lapsi ja lõpuks jagas ka autasusid Kalevi kommivabriku Draakon. Iga võistkond sai autasuks suure

Köit veavad (vasakult paremale): Anri Pere, Martin Õue, Rasmus Saarkoppel, Kristofer Vallau, Jürgen Saksakulm ja Kert Mattias Naaber. Esiplaanil õpetaja Ulvi Sooäär ja taga juhendab Eleena Päll. Toetajana on kohal lapsevanemad Anneli Tamm ja Ave Toomsalu.

spordikoti, mis sisaldas rohkelt magusat ja muud nanni. Iga osaleja sai pudeli Saaremaa vett ja õhupalli.

Sel aastal oli avatud veel liiklusrak, kus räägiti lastele liiklusehuvist, joonistati ja jagati helkureid. Ka nende poolt kingiti lastele mitmevärvilisi õhupalle. Selle eest tänu politseitöötajatele Kaisa Nurm ja Hillar Peegel.

Järjekordse tore sportliku päeva eest suured tänud organiseerijatele, läbiviijatele ja kõigile sponsoritele, kes üritusele öla alla panid, ning muudele abilisetele.

Kohtume kindlasti juba aasta pärast!

Reet Hobustkoppel

Muhu valla elanike arv küladel lõikes seisuga 1. jaanuar 2016

Aljava 8	Paenase 42
Hellamaa 134	Pallasmaa 24
Igaküla 16	Piiri 44
Kallaste 90	Pädaste 54
Kantsi 20	Päelda 19
Kapi 25	Pärase 31
Kesse 6	Põitse 40
Koguva 41	Raagma 3
Kuivastu 62	Rannaküla 18
Külasema 29	Raugi 12
Laheküla 19	Rebaski 7
Lalli 14	Ridasi 31
Leeskopa 20	Rinsi 21
Lehtmetsa 33	Rootsivere 38
Lepiku 13	Rässa 21
Levalõpme 31	Simisti 36
Liiva 178	Soonda 27
Linnuse 92	Suuremõisa 42
Lõetsa 81	Tamse 19
Mõega 25	Tupenurme 26
Mõisaküla 17	Tusti 12
Mäla 37	Vahtraste 26
Nautse 24	Vanamõisa 40
Nurme 14	Viira 55
Nõmmküla 91	Võiküla 14
Oina 6	Võlla 39

KOKKU 1867

Ära lase soojusel põgeneda

Lihtsad nipid küttekulude säästuks

Tee küttekehadele ruumi.

Veendu, et soojus pääseks toas ringi liikuma ega jääks küttekollete vahetusse lähedusse. Lõunapoolsetel akendel tõmba kardinad päevasel ajal eest, et päike saaks tuba soojendada. Öösel võid kardinad sulgeda, et soojus akendest välja ei pääseks.

Korrasta aknad ja ukсед.

Kontrolli, et akende ja uste tihendid ei oleks kulunud. Vana tihend tuleb vahetada uue vastu.

Sulge augud. Välisseintes olevad süvised võivad olla korralikult tihendamata, mistõttu tuleb nende kaudu tuppa külma õhku. Lekete vältimiseks tuleks avatud täita kas ehitusvahu või silikooniga.

Ära küta üle. Hoia ruumis mõõdukat temperatuuri. Vaid ühe kraadi võrra temperatuuri alandamine annab umbes 5% kokkuhoidu.

Tuuluta nutikalt. Külmal ajal ära hoia aknaid pikalt lahti ega tuulutusasendis. Kui soovid tuba tuulutada, siis tee aken lühikeseks ajaks korralikult lahti ning pane see kinni siis, kui õhk on värske. Ära lase toal jahtuda, sest selle uuesti soojaks kütmine koormab rahakotti.

Pane sokid jalga. Soojad jalad on parim külmetumisvastane vahend. Selle asemel, et käia talvel toas ringi paljajalu, kanna sokke ja susse. Ödusama tunde loovad ka vaibad põrandatel.

II koha saavutanud võistkond vasakult paremale: juhendajad Rita Reinart, Ulvi Sooäär ja Eleena Päll ning lapsed Kristofer Vallau, Anri Pere, Martin Õue, Jürgen Saksakulm, Roosi Rohhtlaan, Margaret Kaasik, Krisete Keinast, Anni Toomsalu ja Rasmus Saarkoppel.

2 x Eleena Päll

Ilmus Muhulaste lauluvara:

Muhu rahvamuusikat, laulumänge ja tantse (Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist 9). Kogunud ja koostanud Ingrid Rüütel, toimetanud Janika Oras, kujundanud Krista Saare.

CD „Muhulaste lauluvara 20. sajandi alguses”, DVD „Muhu laule, tantse ja laulumänge”, tekstivihik 35 lk.

Kogumikus leiduvad palad on salvestanud koostaja aastatel 1974–75 koos välitöökaaslastega Eesti Rahvaluule Arhiivist, 1984 koos Tallinnifilmi ning 1994 koos Eesti Televisiooni võttegrupiga.

CD tutvustab muhulaste rikkalikku lauluvara 20. sajandi alguses. Lauldi veel vanu regivärsilisi hälli- ja lastelaule, samuti mõnda meeste regilaulu. Põhiosa repertuaarist moodustasid uuemad rahvalaulud: ballaadid, ringmängu- ja tantsulaulud, lüürilised laulud kodusaares ja muhulaste eluolust, humoristlikud meeste külalaulud, meremehe- ja sõdurilaulud jm. Leidub näiteid nii üksilaulust kui ka duettidest, eriti tähelepanuväärsed on aga suurema meesteseltskonna esitused. Meeste kooslaulus on jõudu ja väge, võimalus selliselt meestelaule jäädvustada oli eesti rahvaluulekogumise ajaloos harukordne.

DVD-l saab mehi laulmas ka näha, samuti leidub näiteid laulumängudest, nagu „Ätsemäng”, „Küigeveski”, „Siimu sulane” jm. Tantsurühma „Ätse” naised esitavad tantse, mida mäletavad oma noorusest, neid saadab kapell „Laulusõbrad”. Laulavad Villem Saarik (s. 1909), Bernhard Tuulik (s. 1914), August Vokk (s. 1913), Mihkel Alt (s. 1905), Vassili Väli (s. 1906) ja Vassili Oidekivi (s. 1905). Salvestanud Ingrid Rüütel, Otilie Kõiva, Kristi Salve ja Olav Kiis Suuremõisa külas 1974.

Allikas:

Eesti folkloristide selver
Haldjas - www.folklore.ee

“Meite maitsev Muhu” on kaunis kunstiraamat toidust, kus Nautse Mihkli talu perenaine Ingrem Raidjõe on lugejale teejuhiks saarerahva põhjamaise toidu kokakunstiks võlumise teel. Raamatuesitlusest Nautse Mihkli kirjutas 8. detsembril Meie Maa. Pildil raamatuga vallavanem Raido Liitmäe, fotograaf Jüri Seljamaa ja Ingrem Raidjõe.

Lembit Michelson

Muhu kalmeleid

Muhu kalmeleid ootab eksponeerimist, kirjutab 10. detsembril Saarte Hää. Aprillis Nurme külas Ristimäel avastatud muinasleidud on puhastatud ja konserveeritud. Kokku jõudis arheoloogideni 196 leidu, suur osa neist esemete fragmendid. Muinsuskaitseameti arheoloogia vaneminspektor Nele Kangerti hinnangul pärineb põhiosa leide 12.–13. sajandist.

Looduslikud pühapaigad filmides

Tänavuseks Hiie sõbraks valiti filmimees Rein Maran filmide „Hiite lummus”, „Looduslikud pühapaigad Eestis” (mõlemad 2013) ja „Suvisted Tammealusel” (2015) eest. 2015. aastal valmis ka lühifilmide sari “Eesti looduslikud pühapaigad” (režissöör Anna Hints ja produtsent Kadriann Kibus), mis tutvustab tuntud ja vähemtuntud looduslikke pühapaiku ja kutsub neid hoidma. Lummavas pildikeeles avaneb vaataja ees pühade paikade ilu ja valu, vägi ja haprus.

Filmid pakuvad uusi teadmisi, tekitavad küsimusi ja mis kõige olulisem, jätvad kohaloleku ja kogemise tunde.

Muhulaste filmiaastast 1977 võib lähemalt lugeda mulluse novembrikuu *Elukirjast*.

Muhu Põhikooli vaprad päkapikud esinesid adventi-tulede süütamisel, aga mitte ainult. Traditsiooniliselt armsal talvekontserdil detsembris sai nautida mõnusaid etteasteid ka koolisaalis. Aitäh, tublid koolijärgid!

2 x Kalmer Saar

Kuressaare Ametikooli heategevuslik jõululaat

Heategu tõi taas rõõmu. Tänu teile kogusime Mathilda toetuseks 3542.58 eurot! Suur aitäh!

Sponsorid: Auriga kaubanduskeskus, Ajakirjade Kirjastus, Avies, Avon, Baltic Travel Group, Europagar, Fahle restoran & caffè, Georg Ots Spa Hotel, Ideaal Kosmeetika, Igaküla Matsi Puhkemaja OÜ, Kuressaare Muuseum, Käoking, Laus-End OÜ, Mariken Nikker, Metall-Lux OÜ, Muhu Puidukoda OÜ, Muhu Vallavalitsus, Muhu Varahalduse OÜ, Ouman Estonia OÜ, Pariisi Vesi, Rahva Raamat, Saaremaa Piimatööstus, Saaremaa Spa Hotels, Summukas, Sukker Disain, Tallink Tihuse Hobuturismitalu, K-Rauta, Meie Maa, Saarte Hääl, Kadi raadio

Toetajad: Angla Tuulikud, Arensburg Boutique Hotel & Spa, Klassik Kohvik, Grand Rose Spa Hotel, Kadastiku Õunaaed, Kaitseliidu Saaremaa Malev, Kessu Kohvik, Koduekstra, Kommipomm, Kuressaare Linnavalitsus, Kuressaare Spordikool, Mamma, Mosaiik Cafe, Muhu Käsitööselts Oad ja Eed, Muhu Mesi, Muhu Põhikool, Mõnus Villem, ONOFF, Orissaare Vallavalitsus, Saaremaa Deliafood OÜ, SeeSee Fotostudio, Siirupiemandad, Swedbank, Söörikumeistrid, Tallinna Kaubamaja, Vanalinna Heaolusalong, Õhtuleht, Ühinenud Ajakirjad, Bauhof, Leibur, Pizzakiosk, Perona Bowling, Karmen Tervisesalong, Kohvik Koidutäht, Lubjapark, Saaremaa Vesi, Salong Vally, Rademar, Must Kuul, Viking Burger, Egmont Estonia, Hawaii Ekspres, Ilusalong Lootos, Kristiina Lillepood, Muhu Kalapood, Muhu Pagarid OÜ, Niidu Apteek, Saare Kütus, Leisi Keskikool, Leisi Vallavalitsus, Orissaare Vallavalitsus, Päästeamet; Kersti Õunapuu, Kaia Veskimeister, Asta Sepp, Tiina Saar, Piret Lember, Kaja Väärtnõu, Heiske Tuul, Andres Anton, Annika Auväär, Mare Peegel, Margot Lubja, Aimar Lauge, Mihkel Abe, Marko Reinvali, Küllike Looris, Mart Lang, Eve Lauge, Riina Rojanok, Õie Rauk, Marika Rosing, Heli Ofman, Rivo Keerd, Anne Kaljuste, Meelis Mereäär.

Kuressaare Ametikooli ärikorralduse II kursuse õpilased

Kunstitali muuseumile

Muuseum saab Kunstitali, kirjutas 19. novembri Saarte Hääl. Muhu muuseumi juhataja Meelis Mereäär ütles, et esimese näitusena muuseumi uutes ruumides pannakse üles väljapanek aastakümnete jooksul muuseumi fondidesse kogunenud kujutavast kunstist. Muhu muuseumi kunstikogus on üle 300 taiese, millest sadakond on maalid ja graafilised lehed (ka kaks skulptuuri) ning ülejäänud 200 eksliibrised. Tuntumatest autoritest on esindatud Richard Sagrits ja muhulane Arseni Mölder, samuti kujur Juta Eskel.

SaareINFOabi
453 6363
Saaremaa oma
infotelefon

SaareINFOabi 453 6363

Põhiosa meie tegevusest moodustab helistajatele maakonnasisese teabe avaldamine. Meilt saab küsida teavet ka kogu Eesti kohta: ettevõtete aadressid, telefoninumbriid, postiindeksid, pakutavad teenused ja kaubad, valuutakursid, kaugliinide bussigraafikud, praamigraafikud, eratelefonide numbrid üle Eesti, mis ei ole salastatud jne.

Lisaks avaldame ka infot toimuvate ürituste kohta.

INFO on helistajale tavalise kõneminuti hinnaga.

Kanna helkurit!

Kes on vabatahtlik päästja?

Kes on see salapärase tegelane, kellest üha rohkem räägitakse ja kuulatakse, kuid samas päris täpselt tema kohta ei teata ka?

Järjest rohkem kolivad inimesed maalt linnadesse, kus käe-jala ulatuses on olemas kõik võimalikud mugavused, sest maalt on kadumas postkontorid, pangad ja poed. Samas on õnniks palju neidki, kes eelistavad elu väiksemates piirkondades ja kolivad vastupidiselt just linnast maale. Maapiirkonnas elades on inimesed rohkem valmis panustama ka oma kogukonda: kui otsida seost nende inimeste ja vabatahtlike päästjate vahel, on see selgelt olemas.

Õnnetus asukohta ju ei küsi. Just selleks on meil Eestis üsna suur hulk heas mõttes hulle inimesi, kes panustavad kogukonna turvalisusesse või on selle täielikult enda kanda võtnud. Need kuldaväärt kodanikud läbivad kokku umbes 100 tundi erinevaid koolitusi. Koolituse maht vabatahtlikule sõltub muidugi sellest, mis tegevustes ta kaasa lüüa tahab. Eestis on ligikaudu 1700 vabatahtlikku päästjat 112 komandos. Nende hulka kuulub ka palju naisi.

Vabatahtlikuks päästjaks olemine ei tähenda ainult tulega võitlemist või tormikahjustuste likvideerimist. Järjest enam teevad vabatahtlikud ka ennetustööd, et õnnetusi üldse ei juhtuks. Nad käivad kodukülastustel inimesi teavitamas, korraldavad teabepäevi ja juhendavad noorteringe, et kogukonna lapsed juba maast madalast turvaliselt maailmaasjadesse suhtuksid. Seda kõike teevad nad oma vabast ajast ja tahtmata midagi vastu saada.

Kas teadsite, et vabatahtlikud päästjad on ka Madis Milling, Jaan Tätte ja Kaido Hõõvelson? Ärge laske ennast nende meeste suurusest või kuulsusest häirida, sest vabatahtlik päästja ei pea olema mees nagu tõupull. Seda rolli võivad kanda kõik, olenemata soost või vanusest. Kui leidub tahtmist ja huvi, siis vabatahtlike ridades saab iga inimene anda oma panuse vastavalt oma oskustele, võimalustele ja teadmistele.

Kas lugeja teab, kus asub tema kodule kõige lähem vabatahtlik päästekomando? Arvan, et paljud veel ei tea, kuid väikeses kogukonnas siiski võiks. Uurige, kus on teile lähim vabatahtlik päästekomando ja kes on need head inimesed, kes seal oma kogukonna heaks toimetavad. Teeme üheskoos Eesti turvalisemaks!

Lisainfo: www.paasteamet.ee/et/vabatahtlikud/

Lauri Lindoja

Lääne päästekeskuse vabatahtlike koordinaator

Igal kolmapäeval on võimalus minna **Leisi ujuma**. Buss väljub Liiva kiriku parklast kell 18 vajalik registreerimine telefonil 50 37 407 Anneli

Kolmapäeviti Muhu Spordihallis kell 19 **aeroobika**

juhendaja Liia Saaremäel
52 74 842

Neljäpäeviti **Hellamaa küllakeskuses** kell 17 **Näputöö neljäpäevad** osalustasu 2 eurot

Kasulikud näpunäited bussisõidult säästmiseks

Simple Expressi turundusjuht Marel Kallas annab bussireisijatele praktilisi näpunäiteid, kuidas kindlustada endale kõige soodsama hinnaga bussipileti.

Planeeri ette. Nüüdseks on juba mitmete bussifirmade puhul esimesed müüdivad piletid kõige soodsamad ning sõltuvalt bussi täituvusest kasvab järk-järgult bussipileti hind.

Ole paindlik. Kui pikem etteplaneerimine ei ole võimalik, siis aitab paindlikkus väljumisaja osas. Näiteks võib ühe ja sama bussifirma sama marsruudi väljumisel olla erinev piletihind. Kuna mitmete ettevõtete piletihind sõltub konkreetse reisi nõudlusest, võib mõni vähempopulaarne väljumine olla soodsam. Nt Simple Express paneb varajastele planeerijatele järgmise kuu ühehüüroset piletid müüki iga kuu esimesel päeval.

Vali soodsaim ostukanal. Sõltuvalt pileti soetamise kanalist võib ühe ja sama reisi piletihind olla erinev. Kõige soodsama pileti leiab reeglina bussifirma enda veebipoest. Samuti tehakse mõnikord kodulehel täiendavaid sooduspakkumisi. Edasimüüjate juures või vahetult enne reisi bussijuhilt piletit ostes on need enamasti kallimad.

Pane tähele lisatasusid. Ole bussipiletit valides tähelepanelik erinevate ettevõtete poolt rakendatavate lisatasude osas.

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: Lauri Kolk
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Mu-
humaa kinnisvarast! Adrem Kin-
nisvara tegutseb Saare maakonna
kinnisvaraga juba aastast 2002!

* **Võsalõikustööd** kõikjal
Muhus, 7 päeva nädalas. Hinnad
soodsad. Tel 5863 4252.

* Laome **kiviaedu**. Valmistame tammepuust **talusilte**. Tel 5299 096.

FIE Irena Tarvis

* raamatupidamine
* finantsanalüüs
* majandusaasta aruannete
koostamine
* maksunduslane nõustamine.
Helista ja küsi julgesti
tel 5565 5942.

* Soovin **OSTA vanemat mootorratast**. Seisukord ja kompleksus ei ole oluline. Võib pakkuda ka ainult varuosasid. Tel. 513 9893.

Küünlakuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Leonilla Tarvis 95 (4.2)
Susanna Keert 95 (12.2)
Alice-Rosine Toomla 86 (19.2)
Regina Peet 85 (10.2)
Ludvig Hein 82 (4.2)
Ahti Armas Toivanen 81 (16.2)
Eino Peegel 80 (20.2)
Maie Kesküla 80 (28.2)
Marje Vapper 75 (6.2)
Are Noorhani 75 (20.2)
Mihhail Lasn 75 (21.2)
Külling Ling 75 (25.2)
Jüri Murd 70 (11.2)
Aita Tamm 70 (14.2)
Eda Golovko 70 (21.2)

Gerda Väärtnõu 70 (24.2)
Lia Lehto 60 (7.2)
Vello Maltis 60 (8.2)
Jaanus Vallau 60 (24.2)
Mati Auväärt 60 (24.2)
Meeli Auväärt 60 (27.2)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Collester OÜ

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Piduristend

Heitgaaside mõõtmine

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

52 737 75 –

alan@collester.ee

Ehitusteenused

Ekskavaator-laaduri teenus

Uus JCB 4CX + erinevad kaevekopad

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agregaadid

Mulla, killustiku ja liiva müük

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Kohapeal valik Energizer, Centra (Exide) ja AD (Bosch) akusid, AD akudel hetkel 3a garantii.

Asume Soonda külas vanas laudakompleksis.

Kirikuteated

EELK Muhu kogudus

Muhu Katariina koguduse jumalateenistused toimuvad **pühapäeviti kell 10** Muhu eakate **hooldakeskuses**.

Koguduse hooldajaõpetaja Hannes Nelis,
hannes.nelis@eelk.ee
tel 529 1881

Jutuaajamist preester Toivo Treimaga võib lugeda 19. detsembri Meie Maast.

EAÕK

Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kogudus:

6. jaanuaril kl 10 Suur Veepühitus. Jordanipüha.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus:

17. jaanuaril kl 10 Jumalik liturgia ja Suur Veepühitus.

Teenib preester Toivo Treima,
tel 5635 0051,

e-post: toivo@eoc.ee

Metsandus:

Müüme 3-meetrist küttepuid, hind alates 16 eurot ruum, koos kojutoomisega.

Lõhutud küttepuid alates 28

eurot ruum koos kojutoomisega.

Eraldi saada kuivad kase, tamme ja saare halud.

Pakume kompleksiga küttepuid saagimis- ja lõhkumisteenus, hind 28 eur/h

Müüme sõelutud mulda, graaniitkive, liiva ja killustikku.

Killustik Fr. 0 – 70 hind 5 eur/tonn

Sõelutud kruus Fr. 0 – 20 hind 3,50 eur/tonn

Pakume ka kopplaaduri teenust, erineva laiusega kaevekopad, planeerkopp, hüdrovasar, kahveltõstuk. Hind alates 28 eur/h

Metsakinnistu korrastamiseks võtke meiega ühendust ja koostame teile konkreetse pakumise.

Tel 50 97 679, Erkki

Vt www.muhuvarahaldus.ee

Piiri taaskasutuskeskus avatud tavapärasel aegadel: E, T, R ja L kl 10-17.

Kallid muhulased! Tuletame teile meelde, et suvel Muhu päevade ajal toimub käsitööselti Oad ja Eed eestvedamisel vaibakonkurss-näitus. Piiri taaskasutuskeskus pakub vaibamaterjali - lõigatud kaltsuriba hinnaga 4 eurot kg. Samuti pakume võimalust kasutada Piiri kangastelgi ja vaibatuba. Sealt saab vajadusel ka abi ja juhust. Tel 5348 9445.

* Pakume **puulõhkumisteenus** halumasina, samas müüa **küttepuid**. Tel. 5340 8138
Rein

Vikerraadius kuuleb jälle muhukiekt **20. jaanuari** õhta viis minutid piale kellu viite.

Saated on järelkuulatavad vikerraadio.err.ee/l/jarelkuulamine.

Veebruari Muhulase materjalid on teretulnud **1. veebruari** lõunani.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub üks kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind **30** eurosent